

## **ІНОЗЕМНИЙ ДОСВІД БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ**

**Постановка проблеми.** Корупція є суспільною проблемою, що на міжнародному рівні визнана актуальною не лише для окремо взятих країн, а й для світової політики в цілому. Зокрема, в Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції висловлене переконання в тому, що корупція вже не є локальною проблемою, а перетворилась на транснаціональне явище, яке впливає на суспільства та економіки всіх країн, що зумовлює велике значення міжнародного співробітництва, а в першу чергу в галузі запобігання корупції та контролю за нею. Ми вважаємо цю тему вкрай актуальною, адже зменшення рівня корупції в Україні до безпечного можливе лише за умови вивчення та втілення в життя закордонного досвіду боротьби із цим вкрай негативним соціальним явищем.

**Мета.** Дослідити та визначити прояви корупції в Україні, розглянути антикорупційну політику інших країн та сконцентрувати увагу на вирішенні таких **дослідницьких питань:**

- з'ясувати що таке корупція;
- визначити прояви корупції в Україні;
- розглянути результати міжнародного опитування щодо корупції;
- прослідкувати антикорупційну політику інших країн (Грузія, Сінгапур).

**Виклад матеріалу.** Корупція є однією з найактуальніших соціальних проблем сучасності, розв'язання якої для багатьох країн є надзвичайно важливою справою. Це повною мірою стосується і України, високий рівень корумпованості якої визнано її політичним керівництвом, законодавчим органом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, міжнародними інституціями. Саме тому для України ефективна антикорупційна політика є критично важливою, адже корупція в сучасних умовах стала чинником що негативно впливає на всі сфери суспільного життя, виступає серйозною загрозою для національної безпеки України. Також вона є однією з основних причин падіння рівня суспільної довіри до інститутів публічної влади. Отже, що таке корупція?

Корупція – це використання особою, наданих їй службових повноважень та пов'язаних із цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди. Явище досить негативне та складне, поширення якого в світі зумовлене динамікою зростання темпів та помітним відставанням адекватних засобів протидії. Фахівці вважають, що корупція є невід'ємним атрибутом держави, своєрідною платою суспільства за існування держави, тому жодна з країн не має імунітету від корупції. Про це свідчать дані міжнародного опитування під назвою «Барометр світової корупції» за 2013 р, організованого Transparency International. 53% учасників опитування зазначили, що за останні два роки рівень корупції зріс. 27% респондентів повідомили, що за останні 12 місяців до моменту опитування давали хабарі для отримання доступу до послуг у одній з восьми галузей, включених у дослідження. Найбільше хабарів було виплачено представникам поліції та судової системи (31% і 24% респондентів відповідно). Також дані цього дослідження показали суттєві відмінності у рівні корупції у різних країнах. Зокрема, у Ліберії та Сьєра Леоне більше 75% опитаних громадян заявили, що давали хабарі протягом останнього року. Таким чином, дані свідчать, що країни відрізняються обсягами корупції, характером її проявів та масштабом впливу на соціально-економічну та політичну ситуації. У тих країнах, де рівень корупції є низьким, у суспільній свідомості вона асоціюється з великим злом для держави та її громадян і суттєво не впливає на суспільне життя. Натомість у тих країнах, де корупція є значно поширеною, вона перетворюється на правило і стає звичним засобом розв'язання проблем, нормою функціонування влади і способом життя значної частини членів суспільства. Отже, деяким країнам світу все-таки вдається ефективно боротись з цим негативним явищем. Так досить чітка і ефективна система боротьби з корупцією, яка спирається на нормативно-правову базу та однозначну підтримку суспільства, діє в Грузії, адже вона є яскравим прикладом реалізації радикальної державної політики у сфері боротьби з корупцією. З чого починала Грузія?

Реформа правоохоронних органів Грузії почалася з суттєвих перетворень. Скорочення штату. Для початку було значно скорочено штат міліції – в 3 рази. Практично повністю змінили людей в ДАІ. Всі функції, які дублювалися, передали іншим міністерствам і відомствам. Основними підрозділами МВС Грузії після реформи стали патрульна служба і кримінальна поліція. Патрульна служба стала одночасно виконувати функції дорожньої поліції і моментального реагування на звернення громадян до служби екстреної допомоги. Нові кадри. Нові поліцейські в Грузії взагалі не були поліцейськими. До того ж на місце звільнених спеціально не брали колишніх працівників правоохоронних органів і навіть громадян із юридичною освітою. Така позиція пояснювалася тим, що освічена людина швидко навчається будь-якій справі, а ось щодо тих, хто має амбіції і шукає всюди свою вигоду, відучити від цих вад складніше. Підготовка та перепідготовка кадрів. Ґрунтовно було перебудовано систему спеціальної освіти. На базі кількох шкіл МВС було відкрито поліцейську академію. Проходження спецкурсу у цій академії стало обов'язковою умовою для працевлаштування в поліції. Матеріально-технічне забезпечення. Було чітко продумано матеріально-технічну базу. Наприклад, поліцейські автомобілі обладнані спеціальними засобами, що дозволяють перевірити будь-яку підозрілу машину або особу затриманого. У салон поліцейської машини було встановлено камери, усі розмови екіпажу записуються. Одна з головних умов роботи патрульної служби поліції полягає в тому, що її екіпаж не має права затримувати і опитувати людей поза огляду камери своєї машини, це можна робити тільки в певному секторі. Встановлення гідної зарплати. Якщо працівник поліції не може утримувати себе та свою родину на зарплату, він навряд чи буде працювати чесно. Поліцейський повинен отримувати достатньо, щоб йому не вигідно було втратити своє місце. Ще однією країною, антикорупційна політика якої вражає своїми успіхами є Сінгапур. Уряд країни усвідомлював, що передбачені законом покарання не будуть дієвими, якщо вони не спиратимуться на ефективне правозастосування. Тому було прийнято рішення про створення Бюро – універсального антикорупційного агентства. Назва БРВК в перекладі з китайської мови дослівно означає: «Бюро з розслідування заразної жадібності». Бюро з розслідування випадків корупції, якому надано політичну і функціональну самостійність, є спеціалізованим органом боротьби з корупцією. Цей незалежний орган веде боротьбу з проявами корупції в державному і приватному секторах економіки Сінгапуру, перевіряє випадки зловживань серед державних чиновників і повідомляє про них відповідні органи для здійснення необхідних заходів. БРВК вивчає методи роботи державних органів, що потенційно перебувають у зоні небезпеки, з метою виявлення недоліків у системі управління та за необхідності рекомендує їх керівникам вжити відповідних заходів. Запорукою успішного функціонування Бюро з розслідування випадків корупції в Сінгапурі є Закон «Про запобігання корупції», прийнятий 17 червня 1960 року зі змінами та доповненнями, чинний і сьогодні, – основний нормативно-правовий акт у цій сфері. Закон запустив процес удосконалення антикорупційної стратегії боротьби з корупцією. У ньому надано точне визначення всіх видів корупції; регламентовано роботу Бюро, якому надано додаткові слідчі повноваження, а також закріплено збільшення термінів тюремного ув'язнення за хабарі. Після завершення розслідування документи передаються прокурору. Згідно з законом обвинувачення не може бути пред'явлено без його письмової згоди. Справи проти державних службовців при недостатніх доказах для підтримки судового переслідування передаються голові департаменту для прийняття дисциплінарних заходів. Якщо підстав для кримінального переслідування недостатньо, директор Бюро за згодою прокурора направляє справу до голови відділу, що займається дисциплінарними справами. Окрім закону «Про запобігання корупції», сьогодні в Сінгапурі діє соціально орієнтоване антикорупційне законодавство: Кримінальний кодекс Сінгапуру; закони: «Про Парламент (привілеї, імунітет і повноваження)»; «Про політичні пожертвування»; «Про митниці»; «Про корупцію, розповсюдження наркотиків та інші тяжкі злочини (конфіскація доходів)». Система боротьби з корупцією у Сінгапурі побудована на принципах послідовності, строгості, логічності. Основним засобом боротьби є швидка, впевнена, тверда, справедлива дія. У БРВК твердо

відстоюють принципи цілісності, якісного управління, уміння працювати в команді, відданості й ретельності у виконанні службових обов'язків. Бюро застосовує авторитарні методи дій, що цілком зрозуміло з огляду на стан держави в той час, коли ця структура була створена, внаслідок чого уряд стримує прояви бюрократії, успішно здійснює запобігання корупції, а це, в свою чергу, забезпечує сприятливий інвестиційний клімат Сінгапуру. БРВК є частиною системи кримінального правосуддя та працює в тісній взаємодії з Генеральною прокуратурою і судами. У процесі розслідування Бюро також співпрацює з різними державними та урядовими установами та відомствами з метою збирання доказів і отримання інформації, необхідної для доказування складу злочину в справі, яка розслідується, а також кращої обізнаності державних службовців «... у питаннях, пов'язаних з корупцією». Крім державних установ, БРВК також має робочі відносини з різними приватними організаціями. Для успішної діяльності бюро контактує з цивільним населенням для підвищення рівня правової культури і отримання його підтримки. В Інтернеті є сторінка БРВК з повною інформацією про його діяльність, також працює телефонна гаряча лінія, по якій цілодобово приймаються дзвінки, у тому числі анонімні. Крім того, співробітники Бюро регулярно проводять лекції та семінари для державних службовців, особливо тих, які взаємодіють із громадськістю з таких питань, як приховані аспекти корупції та методи їх подолання.

**Висновки.** Отже, позитивний досвід Грузії та Сінгапуру свідчить про те, що поєднання ефективної роботи органів кримінальної юстиції, антикорупційних законів, судової системи і адміністративних заходів необхідне для ефективної боротьби з корупцією. Насамперед, Національне антикорупційне бюро України практичними діями має довести, що воно створене на користь громадян, як у Сінгапурі Бюро з розслідування випадків корупції.

#### *Література:*

1. Боднар І.С. , Горник В.Г., Кравченко С.О., КРАВЧЕНКО В.В., «Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні», Київ, Видавництво Ліра-К , 2016, - 191 стр.
2. Бездольний М. Ю. , «Державно-правовий механізм протидії корупції», Форум права, – 2009.
3. Міністерство юстиції, "Запобігання і протидія корупції в державних органах та органах місцевого самоврядування",-2012
4. Черней В.В., «Організація діяльності поліції зарубіжних країн», Харків, 2015, - 572 стр.
5. [http://vivacademy.com/vidavnitstvo\\_1/visnik11/fail/Reshota.pdf](http://vivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik11/fail/Reshota.pdf)
6. <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/ua/pdf/6-2015/shmal.pdf>
7. Гурик, М. І. Українська політична еліта: історичний огляд і перспективи розвитку // Інтелігенція і влада. – Одеса : Астропринт, 2006. – С. 67-73.
8. Гончарук, Т. В. Філософські проблеми державного управління [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Гончарук, М. І. Гурик, М. Л. Шумка ; відп. за вип. Т. В. Гончарук. – Тернопіль : Економічна думка, 2015. – 216 с.
9. Гурик, М. І. Концепція еліти В. Липинського: аналіз і перспективи / М. І. Гурик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Культурологія», Острог, 2010.– С.121-126.
10. Гурик, М. І., Шумка, М. Л. «Каста луччих людей» у соціально-філософському вченні Дмитра Донцова / М. І. Гурик, М. Л. Шумка // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філософія».– Вип.8.– Острог, 2011.– С.36-46.